

Judikatūras krājums

Lieta T-677/20

Ryanair DAC
un
Laudamotion GmbH
pret
Eiropas Komisiju

Vispārējās tiesas (desmitā palāta paplašinātā sastāvā) 2021. gada 14. jūlija spriedums

Valsts atbalsts – Austrijas gaisa transporta tirgus – Atbalsts, ko saistībā ar Covid-19 pandēmiju Austrija piešķirusi aviosabiedrībai – Subordinēts aizdevums *Austrian Airlines* – Lēmums necelt iebildumus – Atbalsts, kas iepriekš piešķirts saņēmēja mātesuzņēmumam – Atbalsts, kas paredzēts ārkārtas notikuma radīta kaitējuma novēršanai – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Vienlīdzīga attieksme – Pienākums norādīt pamatojumu

1. *Valsts atbalsts – Aizliegums – Atkāpes – Ar iekšējo tirgu saderīgs atbalsts – Atbalsts, kas paredzēts, lai novērstu kaitējumu, ko radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi – Subordinēts aizdevums, ko var konvertēt par subsīdiju, aviosabiedrībai, lai novērstu tai saistībā ar Covid-19 pandēmiju radušos kaitējumu – Vērtējums no LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta aspekta – Visu atbalsta pasākumu, kuri piešķirti aviosabiedrībām, kas ietilpst tajā pašā grupā, kurā ietilpst saņēmēja, un saistības starp tiem ņemšana vērā (LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts)*

(skat. 29.–44. punktu)

2. *Valsts atbalsts – Aizliegums – Atkāpes – Ar iekšējo tirgu saderīgs atbalsts – Atbalsts, kas paredzēts, lai novērstu kaitējumu, ko radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi – Subordinēts aizdevums, ko var konvertēt par subsīdiju, aviosabiedrībai, lai novērstu tai saistībā ar Covid-19 pandēmiju radušos kaitējumu – Ar iekšējo tirgu atbilstoši LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktam saderīgs atbalsts – Atbilstības nediskriminācijas principam izvērtējums – Kritēriji – Atbalsta mērķis – Atbalsta nepieciešamība – Atbalsta samērīgums (LESD 18. panta pirmā daļa un 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts)*

(skat. 48.–69. punktu)

3. *Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Līguma noteikumi – Piemērošanas joma – Pakalpojumi transporta jomā LESD 58. panta 1. punkta izpratnē – Gaisa transporta pakalpojumi – Īpašs tiesiskais režīms*

(LESD 56. pants, 58. panta 1. punkts un 100. panta 2. punkts)

(skat. 70.–72. punktu)

4. *Valsts atbalsts – Aizliegums – Atkāpes – Ar iekšējo tirgu saderīgs atbalsts – Atbalsts, kas paredzēts, lai novērstu kaitējumu, ko radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi – Subordinēts aizdevums, ko var konvertēt par subsīdiju, aviosabiedrībai, lai novērstu tai saistībā ar Covid-19 pandēmiju radušos kaitējumu – Vērtējums no LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta aspekta – Kritēriji – Atbalsta samērīgums – Kaitējuma, ko Covid-19 pandēmija radījusi uzņēmumam atbalsta saņēmējam, novērtējums (LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts)*

(skat. 82.–96. punktu)

5. *Valsts atbalsts – Aizliegums – Atkāpes – Ar iekšējo tirgu saderīgs atbalsts – Atbalsts, kas paredzēts, lai novērstu kaitējumu, ko radījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi – Subordinēts aizdevums, ko var konvertēt par subsīdiju, aviosabiedrībai, lai novērstu tai saistībā ar Covid-19 pandēmiju radušos kaitējumu – Vērtējums no LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta aspekta – Kritēriji – Atbalsta samērīgums – Atbalsta summas aprēķins – Atbalsta, kas paredzēts, lai novērstu tā saņēmējam Covid-19 pandēmijas radīto kaitējumu, kumulēšana ar citiem pasākumiem, kas nesedz vienas un tās pašas pieļaujamās izmaksas – Pieļaujamība (LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 3. punkta b) apakšpunkts)*

(skat. 102.–122. punktu)

6. *Atcelšanas prasība – Fiziskas vai juridiskas personas – Tiesību akti, kas šīs personas skar tieši un individuāli – Komisijas lēmums, ar kuru konstatēta valsts atbalsta saderība ar iekšējo tirgu, nesākot formālu izmeklēšanas procedūru – Prasības, kuras ceļ ieinteresētās puses LESD 108. panta 2. punkta izpratnē – Prasības priekšmeta noteikšana – Prasība, lai nodrošinātu ieinteresēto pušu procesuālās tiesības – Pamati, kas var tikt izvirzīti – Šāda pamata autonoma satura neesamība konkrētajā lietā (LESD 108. panta 2. punkts un 263. panta ceturtā daļa)*

(skat. 125.–127. punktu)

7. *Valsts atbalsts – Komisijas lēmums necelt iebildumus pret atbalsta shēmu – Pienākums norādīt pamatojumu – Piemērošanas joma – Konteksta un visu attiecīgo jomu reglamentējošo noteikumu ņemšana vērā (LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts un 296. pants)*

(skat. 130.–139. punktu)

Rezumējums

Vispārējā tiesa apstiprina, ka atbalsts, ko Austrija piešķirusi *Austrian Airlines*, lai novērstu kaitējumu, kas radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu Covid-19 pandēmijas

dēļ, ir saderīgs ar iekšējo tirgu. Tā kā šis atbalsts tika atskaitīts no subsīdijām, ko šajā pašā kontekstā Vācija piešķīra *Lufthansa* grupai, kurā ietilpst arī *Austrian Airlines*, nav notikusi pārmērīga kompensācija par labu šai grupai.

2020. gada jūnijā Austrijas Republika paziņoja Eiropas Komisijai par individuālā atbalsta pasākumu par labu aviosabiedrībai *Austrian Airlines AG* (turpmāk tekstā – “*AUA*”). Paziņotā atbalsta, kas piešķirts kā subordinēts aizdevums, kuru var konvertēt par subsīdiju, 150 miljonu EUR apmērā (turpmāk tekstā – “attiecīgais pasākums”), mērķis ir kompensēt kaitējumu *AUA*, kas tai radies sakarā ar lidojumu atcelšanu vai pārplānošanu pēc tam, kad Covid-19 pandēmijas kontekstā tika noteikti pārvietošanās un citi ierobežojumi.

AUA ietilpst *Lufthansa* grupā, kuras priekšgalā ir mātesuzņēmums *Deutsche Lufthansa AG* (turpmāk tekstā – “*DLH*”). Laikā no 2020. gada marta līdz jūnijam Komisija jau bija apstiprinājusi dažādus atbalsta pasākumus *Lufthansa* grupas uzņēmumiem, tostarp 1) Vācijas Federatīvās Republikas valsts garantiju 80 % apmērā aizdevumam 3 miljardu EUR apmērā par labu *DLH*, kurš piešķirts saskaņā ar Vācijas atbalsta shēmu, kas izveidota, lai atbalstītu uzņēmumus no visām tautsaimniecības nozarēm, kurām nepieciešami finanšu līdzekļi to darbībai Vācijā (turpmāk tekstā – “Vācijas aizdevums”)¹, 2) Austrijas Republikas valsts garantiju 90 % apmērā komercbanku konsorcijs piešķirtam aizdevumam 300 miljonu EUR apmērā par labu *AUA* saskaņā ar Austrijas atbalsta shēmu, kuras mērķis ir atbalstīt ekonomiku pašreizējās Covid-19 pandēmijas kontekstā (turpmāk tekstā – “Austrijas aizdevums”)², un 3) individuālu atbalstu 6 miljardu EUR apmērā, ko Vācijas Federatīvā Republika piešķīra *DLH*. Šis pēdējais minētais atbalsta pasākums tika atļauts ar Komisijas 2020. gada 25. jūnija lēmumu (turpmāk tekstā – “*Lufthansa* lēmums”)³.

Ar 2020. gada 6. jūlija lēmumu Komisija uzskatīja, ka attiecīgais pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, bet šo atbalstu var atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu⁴ (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Atbilstoši pēdējai minētajai tiesību normai ar iekšējo tirgu ir saderīgs atbalsts, ko sniedz, lai novērstu kaitējumu, kuru nodarījušas dabas katastrofas vai citi ārkārtēji notikumi.

Aviosabiedrības *Ryanair* un *Laudamotion* cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, kuru Vispārējās tiesas desmitā palāta paplašinātā sastāvā tomēr noraidīja. Spriedumā Vispārējā tiesa sniedz precizējumus par LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērošanu individuālam atbalstam, kas pieņemts, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmijas sekām, ja tas iekļaujas pasākumu virknē, kas veikti par labu atbalsta saņēmējam un uzņēmumu grupai, kurā tas ietilpst⁵.

¹ Atļauts ar 2020. gada 22. marta Lēmumu SA.56714 (2020/N) – Vācija – Covid-19 pasākumi.

² Atļauts ar 2020. gada 17. aprīļa Lēmumu SA.56981 (2020/N) – Austrija – Austrijas garantiju shēma pagaidu aizdevumam atbilstoši Pagaidu regulējumam valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā, kurā grozījumi izdarīti ar 2020. gada 9. jūnija Lēmumu SA.57520 (2020/N) – Austrija – Austrijas pasākumi krīzes risināšanai – Covid-19: *Austria Wirtschaftsservice GmbH (aws)* garantijas lielajiem uzņēmumiem, pamatojoties uz 1977. gada Likumu par garantijām – Atbalsta shēmas SA.56981 (2020/N) grozījumi.

³ 2020. gada 25. jūnija Lēmums SA.57153 (2020/N) – Vācija – Covid-19 – Atbalsts *Lufthansa*.

⁴ Lēmums C(2020) 4684 *final* par valsts atbalstu SA.57539 (2020/N) – Austrija – Covid-19 – Atbalsts *Austrian Airlines*.

⁵ Jāatzīmē, ka 2021. gada 14. aprīļa spriedumos *Ryanair*/Komisija (*SAS*, Dānija; Covid-19) (T-378/20, EU:T:2021:194), *Ryanair*/Komisija (*SAS*, Zviedrija; Covid-19) (T-379/20, EU:T:2021:195) un 2021. gada 9. jūnija spriedumā *Ryanair*/Komisija (*Condor*; Covid-19) (T-665/20, EU:T:2021:344) Vispārējā tiesa pārbaudīja LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkta piemērojamību trim dažādiem individuālā atbalsta pasākumiem, kas bija pieņemti, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmijas sekām.

Vispārējās tiesas vērtējums

Lai pamatotu atcelšanas prasības, *Ryanair* un *Laudamotion* citastarp norādīja, ka Komisija neesot pārbaudījusi visus atbalsta pasākumus, kas piešķirti par labu *Lufthansa* grupas sabiedrībām, nedz arī to savstarpējo saistību.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa vispirms konstatē, ka Komisija bija precizējusi, ka attiecīgais pasākums bija daļa no kopējā finansējuma par labu *AUA* pavisam 600 miljonu EUR apmērā, ko papildus attiecīgajam pasākumam veidoja ieguldījums 150 miljonu EUR apmērā no *DLH* mātesuzņēmuma pašu kapitāla (turpmāk tekstā – “*DLH* kapitāla iepludināšana”) un Austrijas aizdevums 300 miljonu EUR apmērā. Komisija turklāt atgādināja, ka saskaņā ar tās *Lufthansa* lēmumu Vācijas Federatīvās Republikas *DLH* piešķirto atbalstu 6 miljardu EUR apmērā pēdējā minētā varēja izmantot, lai atbalstītu citas *Lufthansa* grupas sabiedrības, kurām 2019. gada 31. decembrī nebija finansiālu grūtību, tostarp *AUA*.

Turpinājumā Vispārējā tiesa norāda, ka *Lufthansa* lēmumā, kas tika pieņemts divas nedēļas pirms apstrīdētā lēmuma un kas ir šajā lietā izmantojams konteksta elements, Komisija jau bija ņēmusi vērā visus atbalsta pasākumus, kas piešķirti sabiedrībām, kuras ietilpst *Lufthansa* grupā, tostarp *AUA*, kā arī saistību starp tiem. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsver, ka *Lufthansa* lēmumā visi papildu atbalsta pasākumi, kas bija piešķirti vai iecerēti *Lufthansa* grupas sabiedrībām, bija atzīstami par ierobežotiem līdz minimumam, kas nepieciešams, lai atjaunotu *Lufthansa* grupas kapitāla struktūru un nodrošinātu tās darbotiespēju.

Turklāt Vispārējā tiesa atgādina, ka, tā kā atbalsts, ko citas valstis piešķīra *Lufthansa* grupas sabiedrībām, attiecīgā gadījumā tika atskaitīts vai nu no *Lufthansa* lēmumā aplūkotā atbalsta summas, vai arī no Vācijas aizdevuma, Komisija minētajā lēmumā bija izslēgusi jebkādu pārmērīgas kompensācijas risku. Proti, saskaņā ar visiem minētās grupas labā pieņemtajiem pasākumiem piemērojamo atskaitīšanas mehānismu Vācijas Federatīvās Republikas piešķirtais kopējais atbalsts visai *Lufthansa* grupai tika samazināts atbilstoši tā atbalsta apmēram, ko citas valstis bija piešķīrušas kādai no minētās grupas sabiedrībām, un tādējādi kopējā summa, ko tā saņēma, nemainījās.

Visbeidzot attiecībā uz *DLH* kapitāla iepludināšanu Vispārējā tiesa atzīst, ka tad, ja šī summa tiktu gūta no *Lufthansa* lēmumā aplūkotā atbalsta, tā katrā ziņā būtu atbalsts, kas jau ir atļauts saskaņā ar šo lēmumu.

Nemot vērā visus šos apsvērumus, Vispārējā tiesa atzīst, ka pretēji tam, ko apgalvoja *Ryanair* un *Laudamotion*, Komisija ne tikai bija skaidri izvērtējusi visus atbalsta pasākumus, kas piešķirti par labu *Lufthansa* grupas sabiedrībām, bet arī saistību starp tiem.

Nemot vērā visiem *Lufthansa* grupas labā pieņemtajiem pasākumiem piemērojamo atskaitīšanas mehānismu, Vispārējā tiesa turklāt secina, ka nepastāv nekāds konkrēts risks, ka attiecīgais pasākums, kas piešķirts *AUA*, varētu sniegt labumu arī citām *Lufthansa* grupas sabiedrībām.

Vispārējā tiesa noraida arī argumentu par risku, ka *AUA* varētu saņemt atbalstu no *DLH*, kas pārsniedz kapitāla iepludināšanu 150 miljonu EUR apmērā. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norāda, pirmkārt, ka iespējamā *DLH* papildu līdzekļu nodošana *AUA* katrā ziņā būtu balstīta uz atbalsta pasākumu, kuru jau ir apstiprinājusi Komisija, tostarp ar *Lufthansa* lēmumu atļauto atbalstu. Otrkārt, tā uzsver, ka Vācijas aizdevums un atbalsts, uz kuru attiecas *Lufthansa* lēmums, ir balstīti uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, līdz ar to tie nav paredzēti tādu pašu

pieļaujamo izmaksu segšanai kā tās, uz kurām attiecas attiecīgais pasākums, kurš savukārt ir balstīts uz LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Katrā ziņā ieviestais atskaitīšanas mehānisms šajā kontekstā ļaujot izvairīties arī no pārmērīgas kompensācijas riska.

Turpinājumā Vispārējā tiesa precizē, ka, ciktāl ar attiecīgo pasākumu ieviestā atšķirīgā attieksme pret *AUA* un citām aviosabiedrībām, kuras darbojas Austrijā, varētu tikt pielīdzināta diskriminācijai, šīs lietas apstākļos tā bija attaisnota. Proti, it īpaši, ņemot vērā būtisko lomu, kāda *AUA* ir Austrijas savienojamības nodrošināšanā, atšķirīga attieksme tai par labu ir piemērota, lai kompensētu kaitējumu, kas šai sabiedrībai bija radies pārvietošanās un citu ierobežojošo pasākumu dēļ Covid-19 pandēmijas kontekstā, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai.

Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvības principa un brīvības veikt uzņēmējdarbību principa ievērošanu Vispārējā tiesa atgādina, ka pakalpojumu sniegšanas brīvība kā tāda neattiecas uz transporta jomu, uz kuru attiecas īpašs tiesiskais režīms. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa norāda, ka prasītājas katrā ziņā nav pierādījušas, kādā veidā attiecīgā pasākuma ekskluzīvais raksturs varētu tās atturēt veikt uzņēmējdarbību Austrijā vai sniegt gaisa pārvadājumu pakalpojumus no šīs valsts un uz to.

Vispārējā tiesa uzskata, ka Komisija arī nav pieļāvusi kļūdu, novērtējot atbalsta samērīgumu, it īpaši kompensējamā kaitējuma un atbalsta apmēra aprēķinā. Attiecībā uz kompensējamā kaitējuma aprēķinu Komisija bija pareizi ņēmusi vērā kaitējumu, kas radies laika posmā pirms *AUA* flotes dikstāves sākuma, ņemot vērā, ka šis kaitējums bija radies Austrijas valdības noteiktās lidojumu atcelšanas un pārplānošanas dēļ. Turklāt Komisija pareizi bija aprēķinājusi izpalikušās izmaksas, kuras bija jāizslēdz no *AUA* pandēmijas radītā kaitējuma novērtējuma. Jāpiebilst, ka Komisijai, aprēķinot šo kaitējumu, nebija pienākuma ņemt vērā citu aviosabiedrību ciesto kaitējumu. Visbeidzot attiecībā uz atbalsta apmēra aprēķinu Vispārējā tiesa apstiprina, ka Komisija, novērtējot attiecīgā pasākuma samērīgumu, bija ņēmusi vērā visus atbalsta pasākumus, kas varētu sniegt labumu *Lufthansa* grupai.